

Auteurs: *Ed Koekebacker en Susan van der Linden*

Zelfvertrouwen is een goede basis voor het leveren van prestaties. Onvoorbereid hardop lezen, of het nu om teksten, woordrijen of letters gaat, leidt bij risicolezers tot onzekerheid. Door aan het individueel hardop lezen een oefening vooraf te laten gaan, kun je kinderen dat zelfvertrouwen geven. Een goede werkvorm is 'voor-koor-zelf'.

Voor

De basis van deze leesoefening is dat de leerling actief luistert naar het voorlezen van een (stukje) tekst door de leerkracht of een goed lezende leerling. Het voorlezen gebeurt correct, in het juiste tempo én met de goede intonatie. Van belang is dat kinderen met de ogen het voorlezen in de tekst volgen. De koppeling 'horen en zien' is de eerste stap om grip te krijgen op de tekst.

Wanneer een tekst de eerste keer in een oefensituatie aan bod komt, wordt deze in zijn geheel voorgelezen. Vervolgens wordt het eerste deel, de eerste alinea, nog een keer voorgelezen. Weer volgen de kinderen het voorlezen met de ogen.

Wanneer de oefening bestaat uit woordrijen of letters wordt dezelfde werkwijze toegepast. Bij het herhaald voorlezen van letters of woordrijen kan gevarieerd worden: rijtjes ook van onder naar boven, van links naar rechts. Losse letterkaartjes worden herhaald voorgelezen waarbij de volgorde van de letterkaartjes steeds verandert.

Koor

De volgende stap is koorlezen. Het stukje tekst dat de tweede keer is voorgelezen wordt nu samen hardop gelezen. Samen hardop betekent: samen met de leerkracht hardop, met de juiste intonatie en in een tempo dat de kinderen als het ware meetrekt. Deze werkwijze wordt zowel bij het lezen met een groepje leerlingen als bij individuele hulp toegepast. Door koorlezen wordt aan het gelijktijdig 'horen en zien' nu ook het 'zeggen' gekoppeld.

Ook het herhaald koorlezen van woordrijen of letters is aan te bevelen. Varieer hierbij.

- Lees bijvoorbeeld rijen woorden of letters eerst in zijn geheel voor, daarna in zijn geheel in koor.
- Een variatie hierop is het van onder naar boven lezen van een rij woordjes of letters, eerst voorlezen daarna koorlezen.
- Een rij woorden of letters, woord voor woord (letter voor letter) voorlezen en koorlezen is een derde variant.

Herhaald koorlezen moet ertoe leiden dat teksten in het juiste tempo en met de goede intonatie worden gelezen en dat woordrijen en letters in steeds hoger tempo worden gelezen.

Woorden of letters flitsen zonder goede voorbereiding is geen geschikte oefenvorm; dit is overhoren. Voor leeszwakke kinderen is woorden en letters flitsen het overhoren van iets waar ze moeite mee hebben. Flitsen is alleen zinvol als het een vervolg is op het koorlezen.

Zelf

Na de voorbereidende activiteiten 'voorlezen' en 'koorlezen' lezen de kinderen *zelf*, individueel hardop. De stukjes die hardop gelezen worden zijn hierbij niet te lang.

Geef de kinderen inhoudelijke feedback nadat ze hardop hebben gelezen: 'Dat moeilijke woord las je in één keer goed.' of 'Toen je die zin las, kon ik goed horen dat Rik boos was.' of 'Je hebt heel vlug gelezen, zonder fouten, maar soms was het iets te snel, toen kon ik je niet goed verstaan.'

Laat kinderen elkaar ook op deze manier feedback geven. Verplicht ze om te beginnen met het geven van een compliment. Laat ze inhoudelijke argumenten geven bij het compliment. Daarna geven ze eventueel een tip (dit is kritiek verpakt in een positief advies). Deze manier van feedback geven wordt door de leraar in praktijk gebracht en door de kinderen gaandeweg overgenomen. Op deze manier aan elkaar feedback kunnen geven, heeft een grote pedagogische waarde.

Tot slot

De werkwijze 'voor-koor-zelf' is het meest effectief in te zetten bij leeshulp aan een groepje probleemlezers of bij individuele hulp. Geschikte materialen zijn letterkaartjes, *Veilig & vlot*, *Woordzetter*, teksten uit het leesboekje, leeskaarten uit de kopieermap *Veilig in stapjes*.

Leerkrachten zijn soms niet enthousiast over dergelijke vormen van herhaald lezen en gaan er dan ten onrechte van uit dat dit ook voor hun leerlingen geldt. We weten echter dat probleemlezers door dergelijke werkwijzen juist zelfvertrouwen opdoen en (weer) plezier krijgen in lezen. Bovendien is uit onderzoek bekend dat vormen van herhaald lezen effectief zijn.